

اخوان المسلمین

یکی از مهمترین جنبش‌های اسلامی شکل گرفته در **مصر**، جنبش اخوان المسلمین است و از این کانون، اندیشه‌ها و افکار خود را به سایر **کشورهای اسلامی** نیز گسترش داد.

فهرست مندرجات

- ۱ - وضعیت فرهنگی مصر
- ۲ - معرفی اخوان المسلمین
- ۳ - وضعیت احزاب در مصر
- ۴ - ائتلاف حزب کار و اخوان المسلمین
- ۵ - اعتقادات و گرایش‌های اخوان المسلمین
- ۶ - توان سیاسی اخوان المسلمین
- ۷ - روابط ایران و اخوان المسلمین
- ۸ - پانویس
- ۹ - منبع

وضعیت فرهنگی مصر

از آن جا که اسلام از دروازه **مصر** وارد **آفریقا** شده، لذا همواره آفریقای **مسلمان** از دریچه‌ی مصر به **جهان اسلام** می‌نگریسته و در طول تاریخ اسلامی، مصر **جوامع اسلامی** آفریقا را تغذیه نموده است. نظر به توانمندی‌ها و امکانات مصر در گذشته و حال، همیشه این کشور تغذیه‌کننده‌ی عمده **تفکرات مذهبی** جهان **اهل سنت** بوده و بسیاری از علمای برجسته‌ی اهل سنت که در ک **شورهای اسلامی** مشغول **تبلیغ** می‌باشند یا مصری هستند و یا فارغ التحصیل **دانشگاه الازهر** می‌باشند.
بالا بودن سطح علمی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در مصر این امکان را فراهم کرده است تا این کشور به مهد و کانون اندیشه‌های متعدد سیاسی، اجتماعی و مذهبی تبدیل شود. پناه بردن **سیدجمال الدین اسدآبادی** به مصر به همین دلیل بوده و بخش عمده‌ای از موفقیت‌های وی نیز در دوران اقامت او در **قاهره** حاصل شده است.

معرفی اخوان المسلمین

یکی از مهمترین جنبش‌های اسلامی شکل گرفته در مصر، جنبش اخوان المسلمین است و از این کانون، اندیشه‌ها و افکار خود را به سایر کشورهای اسلامی نیز گسترش داد. در حال حاضر ستون فقرات جنبش‌های اسلامی در جهان به ویژه در **آفریقا** و **خاورمیانه** را اخوان یا اخوانی‌های سابق تشکیل می‌دهند. رهبران اصلی دو گروه جهاد اسلامی و جماعت اسلامی از اعضای سابق جنبش اخوان المسلمین می‌باشند. به رغم تفاوت دیدگاه شاخه‌های مختلف اخوان المسلمین در کشورهای اسلامی، می‌توان تاکید کرد که هم‌چنان مصر مرکز اصلی و مؤثر تصمیم‌گیری ایشان است. محمد مهدی عاکف، رهبر معنوی فعلی اخوان المسلمین در مصر مستقر است.

وضعیت احزاب در مصر

در حال حاضر حدود **حزب سیاسی** عمده در مصر مشغول فعالیت هستند که برخی از آن‌ها احزاب اسلام‌گرا محسوب می‌شوند. گروه‌های اسلامی مصر به دلیل عدم امکان فعالیت قانونی، بالاچار دارای فعالیت‌های زیرزمینی هستند که مهمترین این گروه‌ها اخوان المسلمین است که البته فعالیت زیرزمینی نداشته و به طور علنی ولی غیر قانونی به فعالیت می‌پردازد.

ائتلاف حزب کار و اخوان المسلمین

یکی از احزاب مهم مصر، یعنی حزب کار عمدتاً از طریق ائتلاف با اخوان المسلمین فعالیت می‌کند. یکی از ثمرات نزدیکی این دو حزب سیاسی و مذهبی این است که اخوان المسلمین بتواند در میان سندیکاها، صنفی مصر، حضوری فعال پیدا کند. به عنوان مثال از اواخر دهه هشتاد، اخوان المسلمین تصمیم گرفت تا با شرکت در انتخابات سندیکاها، مختلف (مانند سندیکاها، پزشکان، کارگران، مهندسان، دانشگاهیان، دندانپزشکان، داروسازان و...) در اداره آنها نقش محوری ایفا نماید و بدین ترتیب توانست با سیطره بر اکثر سندیکاها،

آن‌ها را به صحنه سیاسی وارد نماید و از حالت صنفی صرف خارج سازد. البته دولت مصر نتوانست این وضعیت را تحمل نماید و حتی با مداخله آشکار در مسائل صنفی، شوراهای قانونی و منتخب سندیکاها را منکور کرد که اکثر آنها از اعضای اخوان المسلمین بودند منحل و برکنار نمود. اما به هر حال همین مقدار حضور اخوانی‌ها در این سندیکاها، نقش مهمی در سیاسی شدن آن‌ها ایفا کرد و این وضعیت کماکان ادامه دارد.

اعتقادات و گرایش‌های اخوان المسلمین

همان‌گونه که گفته شد، اخوان المسلمین به دلیل سابقه تاریخی، گرایش‌های اسلامی **سلفی** معتدل، تشکیلات منسجم و بسیار قوی و سلسله مراتب ایدئولوژیک و روحانی، قابلیت بسیاری برای استمرار حیات سیاسی و نیز توسعه به سایر نقاط **جهان اسلام** و **عرب** از خود نشان داده است. به طوری که امروزه ستون فقرات بسیاری از نهضت‌هایی را که در گوشه و کنار جهان عرب و با نام‌های گوناگون فعالیت‌های آشکار و پنهانی را دارند تشکیل می‌دهد. اخوان امروزه در **مصر**، **سوریه**، **عراق**، **اردن**، **فلسطین**، **سودان**، **لیبی**، **الجزایر**، **یمن**، **عربستان**، **کویت** و حتی **ترکیه** و **پاکستان** و **اندونزی** و غیر آنها فعال است و نمایندگان را در مجالس این کشورها در اختیار دارد.

توان سیاسی اخوان المسلمین

اخوان المسلمین از توان بازیگری سیاسی بالایی برخوردار است و در هر کشوری که فرصت و ظرفیت فعالیت سیاسی پیدا نموده است، حتی تا بالاترین مراتب سیاسی پیش رفته است. به عنوان مثال حزب عدالت و توسعه، یعنی همان اسلام‌گرایانی که حکومت را در ترکیه در اختیار گرفتند دارای گرایش‌های اخوانی هستند. در **فلسطین** نیز در پی نخستین مشارکت **حماس** به عنوان یک سازمان اخوانی در انتخابات، با کسب اکثریت بالا به **دولت** دست یافتند. اگر چه بعدها با فشار آمریکا، اروپا و **اسرائیل** این حق قانونی از آنان سلب شد. اخوان حتی در یک انتخابات نیمه آزاد در مصر، به کسب بیش از هشتاد کرسی در **پارلمان** نائل شد و نمایندگان زیادی در برخی مجالس عربی همانند اردن در اختیار دارد.

روابط ایران و اخوان المسلمین

جمهوری اسلامی ایران مناسب است به دلایل زیر، ارتباط خود را با اخوان المسلمین گسترش داده و از توانایی‌ها و نفوذ آن به نحو احسن استفاده نماید: ظرفیت بالای سیاسی اخوان المسلمین؛ ماهیت متعادل و معتدل ایدئولوژیک و اسلام‌گرایانه‌ی اخوان که معتقد به لزوم **وحدت** همه‌ی گرایش‌های اسلامی در راه دستیابی به آرمان **وحدت اسلامی** است و این امر با آرمان‌های **انقلاب اسلامی** بسیار نزدیک است؛ نفوذ اخوان المسلمین در میان **افکار عمومی**، روشنفکران و حتی دولت مردان در بسیاری از کشورهای عربی و اسلامی؛ استفاده از رابطه با اخوان به عنوان پل ارتباطی با سایر جریان‌های **سنی مذهب** در جهان اسلام. **۱۱** آشنایی با کشورهای اسلامی، حسن روحانی، ص ۱۷.

پانویس

۱. **۱** آشنایی با کشورهای اسلامی، حسن روحانی، ص ۱۷.

منبع

نرم افزار کتابخانه جامع حج، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.